

AGERA

EN TIDNING FRÅN AFRIKAGRUPPERNA | OKTOBER 2023 | NR 4

”TAPPA INTE BORT DEN DEMOKRATISKA LEDARTRÖJAN, VI BÄR DEN TILLSAMMANS MED STOLTHET.”

Louise Lindfors
Generalsekreterare
Afrikagrupperna

I detta nummer av Agera kan vi läsa om och inspireras av både vår partnerorganisation Rural Women's Assembly och Afrikagruppernas egen lokalgrupp i Göteborg - GAG - som firar 50 år av aktivism för rättvisa i södra Afrika!

Det är viktigt i dessa tider att finna inspiration i både vad vi som solidaritetsrörelse har uppnått och vad vi siktar på i framtiden! Politikens vindar blåser rejält snålt i Sverige och vi står i ett mycket osäkert scenario kring det svenska biståndets roll och mål. En reformagenda för biståndet har aviserats vid regeringsskiftet för ett år sedan och det finns starka indikationer på att civilsamhällets viktiga roll och expertis inte tas tillvara på ett bra sätt under denna förändringsresa. Regeringen aviserar såväl åtstramningar som strategiska förändringar, men vi som folkrörelser och expertorgan har inte fått vara med i dialoger eller möten kring hur dessa förändringar skulle kunna ske med ett bevarat rättighetsfokus samt med en tydlig inriktning på fattigdomsbekämpning.

Vi noterar att tendensen att premiera det humanitära stödet framför utvecklingsbistånd är illa förankrat i hur de globala utmaningarna faktiskt hänger ihop och hoppas att andra värden utöver handelskedjor och Sverigefrämjande ska få gehör och utrymme även framgent. Sverige har ett av världens bästa och mest effektiva bistånd (enligt OECD-DAC) och rankas högt som främjare av demokrati och mänskliga rättigheter. Låt inte dessa värden gå förlorade i ambitionen att bli mer effektiva eller att "skicka fler matpaket" som tagits upp som en förenklad bild av regeringens ambition med biståndet. Vi tror att utveckling ur ett rättighetsperspektiv är den bästa vägen att nå hållbarhet, fred, demokrati, jämställdhet och matsuveränitet! Tappa inte bort den demokratiska ledartröjan, vi bär den tillsammans med stolthet. Heja Sverige och heja världen! Vi kan klara klimatkrisen om vi hjälps åt att fatta kloka beslut i tid. Och tiden är nu! Don't panic – organise!

Ann Lind

AGERA NR 4 2023

Ansvarig utgivare: Louise Lindfors

Adress: Tegelviksgatan 40, 116 41 Stockholm

E-post: post@afrikagrupperna.se

Hemsida: www.afrikagrupperna.se

Redaktör: Sofia Wallgren

Layout: Sofia Wallgren

Omslagsbild: Amelia Antonio, Teresa Cazungo och Rosa Mulundo, förmånstagare av ADRA:s arbete i Quela, Angola Foto: Hope Khoza

FÖRSTA PARTNERMÖTET MED TEMA KOMMUNIKATION

Fotokursen inspirerade mötesdeltagarna att våga vara kreativa. Foto: Anna Nordstrand

I september samlade Afrikagrupperna kommunikationskollegor från våra partnerorganisationer under två dagars möte utanför Pretoria, med syfte att lyfta kommunikation som verktyg för förändring. Det blev ett mycket engagerande och lyckat möte med hög delaktighet, kreativa övningar i form av workshops och en fotokurs för mobilkameror.

Partnermötet tog avstamp i en kontextanalys av våra respektive länder med ett fokus på den politiska utvecklingen i Sverige, nedskärningarna från Sida, och den indragna strategin för informations- och kommunikationsarbete. För gruppen blev det intressant att stanna vid hur det politiska klimatet påverkar Afrikagruppernas kommunikation framöver och hur utmaningen är att hitta en balans mellan att med radikal och feministisk ton fortsätta höja rösten för våra frågor, i ett läge där regeringen nu vill tysta och granska civilsamhället.

INSPIRERANDE PRESENTATIONER

Alla partnerorganisationer delade inspirerande presentationer och exempel på hur en arbetar med kommunikation, vissa med mer och andra mindre resurser och kommunikationsverktyg. Till exempel berättade JASS och WoMin om hur de arbetar aktivt

med visuella uttryck och digitala illustrationer och ILRIG mer med print och rapporter. UNAC arbetar mycket med fotografier och Women's Leadership Centre med poesi, teater och festivaler. Rummet var fyllt av goda idéer för samarbeten och synergier. Extra inspirerande var den praktiska fotoutbildning gruppen fick för att fotografera med mobilkamera.

En workshop om innehåll gav även tillfälle till reflektion kring samtycke. I anslutning till den höll Legal Assistance Centre i Namibia en dragning om de juridiska reglerna kopplat till samtycke i regionen. Afrikagrupperna höll även en givande workshop kring insamling där text och bilder diskuterades för att dela ytterligare erfarenheter och på så sätt stärka vår externa kommunikation.

Fulla av lärdomar avslutades dagarna med att planera för aktiviteter och kampanjer som kommer framöver, där vi tillsammans kan mobilisera och dela varandras arbete. Afrikagrupperna ser fram emot att utveckla detta kommunikationsnätverk som nu tagit form.

Anna Nordstrand
Kommunikationschef
Afrikagrupperna

RURAL WOMEN'S ASSEMBLY KÄMPAR FÖR KLIMATRÄTTVISA

Klimatförändringar är onekligen en fråga om rättvisa och kräver vår omedelbara uppmärksamhet. Uppmaningen om klimaträttvisa handlar bland annat om att identifiera vilka som berörs av klimatförändringarna och att se till att röster som marginaliserats hörs högt och tydligt.

Rättvisa handlar i grund och botten om opartiskhet och tillgång till grundläggande rättigheter och friheter i samhället. Det är viktigt att vidta åtgärder för klimaträttvisa eftersom sociala ojämlikheter förvärrar allvaret i de konsekvenser som utsatta samhällen står inför på grund av klimatförändringar. Dessutom begränsar dessa ojämlikheter människors förmåga att ta del av de möjligheter som kommer med övergången till ett koldioxidsnålt, motståndskraftigt samhälle. Klimaträttvisa är ett tillvägagångssätt som fokuserar på mänskliga rättigheter, jämlikhet och rättvisa när det gäller att ta itu med de utmaningar som klimatförändringarna innebär.

DE MEST SÅRBARA BÖR REPRESENTERAS

Klimaträttvisa kopplar samman mänskliga rättigheter, utveckling och klimataktion. Det kräver en grund i principer om mänskliga rättigheter för att bryta ner de sociala, ekonomiska och politiska system som vidmakthåller orättvisor och miljöförstöring. Ett tillvägagångssätt med människan i fokus är nödvändigt för klimataktion, där de som är mest sårbara inför klimatförändringarna representeras, inkluderas och får sina rättigheter tillgodosedda. Lösningar måste sträva mot jämlikhet, tillgång till väsentliga resurser, och garantera att unga människor kan blomstra i rena, hälsosamma miljöer där de kan leva, lära, leka och arbeta.

För att uppnå klimaträttvisa måste vi erkänna den ojämna fördelningen av vilka som bidragit till klimatkrisen. Medan det är allas ansvar att hantera klimatförändringarna, så bör bördan inte falla tyngst på dem som bidragit minst. Chockerande nog är de rikaste 10% av världens befolkning ansvariga

för häpnadsväckande 50% av utsläppen av växthusgaser, medan de fattigaste 50% bidrar med bara 10% av utsläppen, trots ökande befolkning och energikonsumtion.

Att kämpa för klimaträttvisa innebär att konfrontera olika former av orättvisor, inklusive sociala, genusbaserade, ekonomiska, generationsöverskridande och miljöorättvisor. Att inse att dessa utmaningar hänger ihop är nödvändigt för att ta itu med dem på ett heltäckande sätt. Till exempel så innebär vissa klimatinitiativ att lokala samhällen oavsiktligt (tvångs)förflyttas i jakten på bevarande, monokultur eller förnybar energi, vilket skapar klimatorättvisor.

Klimaträttvisa innebär en framtid där de individer som utsätts och marginaliseras allra mest, särskilt kvinnor, flickor och icke-binära i all sin mångfald, upplever förbättrat välbefinnande, åtnjuter sina mänskliga rättigheter och utvecklar större motståndskraft mot klimatförändringar, samtidigt som den globala temperaturökningen begränsas till 1,5°C.

RESAN MOT KLIMATRÄTTVISA

Rural Women's Assembly (RWA) kämpar aktivt för klimaträttvisa. Denna gräsrotsrörelse fokuserar på ett antal viktiga frågor, som klimatkrisen, hållbara matsystem, genusbaserat våld och kvinnors tillgång och rätt till naturresurser – i mer än 10 länder på den afrikanska kontinenten. RWA tror stenhårt på att spara och dela fröer som ett sätt att säkra framtidens fröbanker. De stärker kvinnor inom jordbruket genom att förespråka användningen av inhemska, traditionella fröer för att upprätthålla hushållens försörjning på ett hälsosamt och hållbart sätt. RWA:s verksamhet innehåller till exempel utbyten och besök mellan jordbrukare och genomförandet av feministiska skolor, där kunskap delas och kvinnors egenmakt stärks.

Våra naturresurser ska inte bara behandlas som en vara, vår överlevnad ligger i bevarandet av den biologiska mångfalden. Detta kan inte göras utan att stödja småskaliga bönder och producenter, särskilt kvinnor, deras rätt att äga mark och producera egen mat på ett hållbart sätt som orsakar färre miljöskador. Foto: Hope Khoza, Angola

FORSKNING OCH PÅVERKAN

2021 genomförde RWA viktig forskning om fröer. De använder resultaten för att förespråka klimaträttvisa och lyfta fram vikten av att bevara lokal kunskap.

Denna forskning dokumenterade lokala frön och presenterade bevis och berättelser som underströk den avgörande roll som kvinnor på landsbygden spelar för att skydda dessa frön. Processen använde feministiska deltagande aktionsforskningsmetoder, som betonar vikten av att rörelser, och kvinnorna själva, deltar i sina egna forskningsberättelser.

Forskningen inkluderar mer än 400 frösparare som alla är centrala aktörer i att upprätthålla biologisk mångfald i de sju deltagande afrikanska länderna. Resultaten belyser djupet av RWA:s frösparande ansträngningar, som ofta går obemärkt förbi. Fröspararna, som ofta kallas "de som håller upp mer än halva himlen", engagerar sig i socialt reproduktivt arbete på olika nivåer, inklusive bevarandet av traditionella fröer som hotas av utrotning.

Forskningen erkänner den kritiska roll som fröspararna och jordbrukssystemet i stort spelar,

och understryker vikten av att fokusera på dessa obesungna hjältinnor. Med lärdomarna och resultaten från sin fröforskning, står RWA värd för en fotoutställning i Genève i oktober. Syftet är att förespråka klimaträttvisa och FN:s bindande fördrag för företag och mänskliga rättigheter, och att hålla företag ansvariga för miljöförstöring, särskilt när det gäller inhemska frön. Utställning belyser vikten av kvinnliga jordbrukare och deras motståndskraft i klimatkrisen.

Fotoutställningen och seminarierna kommer även till Sverige i november, då RWA bland annat kommer att delta i MR-dagarna i Helsingborg. Håll utkik på Afrikagruppernas hemsida för mer information om dessa evenemang.

Gloria Jimwaga
Policyrådgivare Mat & markrättigheter
Afrikagrupperna

FEMINISTISK AKTIONSFORSKNING I CENTRUM

Den 30 augusti samlades 25 personer från våra partnerorganisationer för en digital diskussion om feministisk deltagande aktionsforskning (FPAR). Tchenguita från Ondjango Feminista och Winnet Shamuyarira från WoMin presenterade sina erfarenheter.

Tchenguita, Ondjango Feminista och Winnet Shamuyarira, WoMin

FPAR möjliggör en kritisk förståelse av kvinnors många perspektiv och syftar till inkludering, deltagande, handling och social förändring. Syftet är att förändra maktförhållanden och förbättra kvinnors liv, både individuellt och kollektivt. Feministisk deltagande aktionsforskning ifrågasätter i grunden vem som har makten att generera ny kunskap. Det är kvinnorna själva som genomför forskningen, och som tillåts att själva definiera vilken typ av insatser de behöver för att åstadkomma positiv förändring i sina liv.

Eftersom målgruppen involveras i alla stadier av forskningsprocessen säkerställs att målgruppens specifika behov, utmaningar och erfarenheter inkluderas. Genom att aktivt engagera kvinnor och icke-binära individer blir forskningen mer relevant och korrekt, vilket leder till bättre informerade SRHR-insatser. Processen bygger deltagarnas förmåga att kritiskt analysera sina egna situationer, kommunicera sina behov och förespråka förändring. Denna egenmakt kan även främja aktivism och påverkansarbete.

Genom FPAR delar deltagarna med sig av sina erfarenheter och perspektiv. Detta gör det möjligt att identifiera faktorer som hindrar tillgången till SRHR-tjänster, information och rättigheter. Dessutom kan deltagarna föreslå och samskapa lösningar som är kontextuellt relevanta, vilket säkerställer att insatser inte påtvingas utifrån. Detta tillvägagångssätt ökar sannolikheten för att insatser blir väl mottagna och effektiva.

PARTNERORGANISATIONERS ERFARENHETER

Ondjango Feminista har omedvetet använt sig av FPAR i exempelvis arbetet för avkriminalisering av abort, där de lokalsamhällets kvinnor själva beskrev sina problem, samt i framtagandet av deras årliga rapport kring kvinnors situation i Angola. Den första TUBA!, som lanserades 2017, var helt tillägnad sexuella och reproduktiva rättigheter. Den innehåller artiklar som bland annat baseras på intervjuer från specifika grannskap om kvinnors tillgång till preventivmedel. 2021 års utgåva handlar om obstetriskt våld, där kvinnor deltog med rapporter och datainsamling.

WoMin har systematiskt använt FPAR sedan organisationen startade och menar att det är grunden för att bygga feministiska rörelser. FPAR tillåter de kvinnor som marginaliseras allra mest att äga processen och inte se sig själva som subjekt utan som aktiva agenter för sin verklighet. Det är en metod där olika verktyg kan användas, som fokusgruppsdiskussioner, drama, bild och form. Centralt är att de mest drabbade personerna ska leda processen. I relation till SRHR blir det ett verktyg som kan användas för att säkerställa att de röster som marginaliseras mest får definiera vad deras problem är och vilka åtgärder som krävs.

Anna Glover
Policyrådgivare SRHR
Afrikagrupperna

KALENDERN 2024 - VI FIRAR 50 ÅR AV SOLIDARITET OCH AKTIVISM

2024 fyller Afrikagrupperna 50 år, vilket vi självklart vill fira med buller och brak! Årets kalender gör både nedslag bakåt i tiden och i vårt arbete idag. Varje kalendermånad får du ta del av en illustration från Afrikagruppernas tidiga arbete eller från någon av våra nuvarande partnerorganisationer. Illustrationer som visar att vi var där då och vi är här nu.

Under Afrikagruppernas 50 år som organisation har vi varit en viktig röst i en stark

solidaritetsrörelse och ett levande civilsamhälle i Sverige. Tack till dig som varit med på resan och som fortsätter att vara med idag!

Afrikagruppernas kalender är en årlig tradition för många och även en fin julklapp att ge bort. Förbeställ ditt exemplar redan idag för att vara säker på att jubileumskalendern blir din!

Du hittar kalendern i vår gåvoshop www.gavoshop.afrikagrupperna.se
Använd QR-koden för att förbeställa med Swish eller klicka [HÄR](#)

ÄNTLIGEN STÄLLS LUNDIN OIL TILL SVARS!

Den 5:e september föll världens ögon på Sverige och Stockholms tingsrätt. Där och då inleddes rättegången mot Lundin Oil för medhjälp till folkrättsbrott i Sudan. Det är företagets dåvarande ordförande Ian Lundin och vd Alex Schneiter som står åtalade. Åtalet gäller förehavanden i Sudan åren 1999–2003. Företrädarna skall enligt åtalet gjort sig skyldiga till medhjälp till folkrättsbrott genom att medverka till den sudanesiska militärens mord och fördrivning av civilbefolkningen.

I en kommentar till Afrikagrupperna beskriver Martin Schibbye, journalist och chefredaktör på Blankspot, intrycket att vara på plats under rättegångsförhandlingarna. Han säger att det ger perspektiv att vara i Stockholms tingsrätt, där det i rättssalarna runtomkring pågår förhandlingar som berör misshandel och bedrägeri samtidigt som en oljemiljardär sitter åtalad för folkrättsbrott, det är historiskt.

Ett potentiellt utfall vid fällande dom skulle vara tio års näringsförbud för företrädarna, 3 000 000 kronor i företagsbot och att 1 391 791 000 kronor förverkas från det svenska bolaget. Schibbye som följer rättegången på nära håll förklarar att det är intressanta bevis som läggs fram: "Tidigare har vi enbart utgått från vittnesmål från flyktingar från Sudan men nu läggs skriftlig bevisning fram från åklagaren som kommer från Lundins egna kontor i bland annat Genève, från deras egna anställda."

RÄTTEGÅNGEN KAN GE UPPRÄTTELSE

Det har gått mer än 20 år sedan mordet och fördrivningarna skedde i Sudan. Men nu kan vi se början av upprättelse för de över 160 000 människor, varav över 12 000 döda, som drabbades.

Afrikagrupperna följer utvecklingen noggrant och vi har tidigare [lyft](#) kopplingen mellan tre av de svenska AP-fonderna och krigsbrotten i Sudan. Att svenska skattepengar investeras i verksamheter som kränker mänskliga rättigheter är något som Afrikagrupperna kräver ett stopp

för. Afrikagruppernas generalsekreterare, Louise Lindfors, kommenterar fallet: "Vi fortsätter arbetet med att granska och kartlägga hur svenska pensionsfonder investeras och vi fortsätter kräva att vinst inte borde få ske på bekostnad av mänskliga rättigheter och miljö. Att Lundinrättegången äger rum i Sverige är en viktig signal och skapar medvetenhet om vårt ansvar att säkerställa att inte svenska investeringar bidrar till brott mot mänskliga rättigheter i världen."

Om Lundinfallet kan lära oss något, så är det att civilsamhällets granskningar av (transnationella) företags förehavanden dels är livsviktiga och dessutom ger de resultat. Det var nämligen en rapport från civilsamhälleskoalitionen European Coalition on Oil in Sudan (ECOS) som fick åklagaren att påbörja en förundersökning.

OFFICIELL TIDSLINJE

5 september 2023– maj 2024. Åklagare, målsägande-biträden och försvarare håller sakframställan, lägger fram bevis.

28 maj 2024 – november 2024. Förhör med 27 målsäganden, som flytt från oljeområdet och nu bor spridda i olika länder i Afrika, Europa och Nordamerika. Två av dem har hunnit avlida under processen, och deras vittnesmål kommer att läsas upp.

10 december 2024– januari 2025. Förhör med de tilltalade, Ian Lundin och Alexandre Schneiter.

4 februari 2025– december 2025. Förhör med 61 vittnen, från experter och tidigare anställda vid FN, hjälporganisationer och anställda inom oljebolaget. **Den 15 november** förhörs tidigare stats- och utrikesminister Carl Bildt (M), som satt i styrelsen för Lundin Oil.

9 december 2025- februari 2026. Slutpläderingar.

Jonatan Strandqvist
Praktikant
Afrikagrupperna

GÖTEBORGS AFRIKAGRUPP FIRAR 50 ÅR!

Bild till vänster: Ordförande för Afrikagruppernas nationella styrelse Jenny Mark Ketter gratulerade GAG till 50 år av aktivism. Bild till höger: Det bjuds upp till dans, att ha roligt tillsammans är jätteviktigt för att samla energi och kraften att orka kämpa mot orättvisor. Foto: Boel Johnsson

I år fyller Göteborgs Afrikagrupp 50 år, vilket gör oss till en av de första afrikagrupperna i Sverige. I 50 år har vi kämpat för en rättvis värld tillsammans med människor och aktivister i södra Afrika samt på senare tid även för ett fritt Västsahara. Det firade vi givetvis med pompa och ståt där nya och gamla aktivister fick möjlighet att mötas!

Genom åren har vi gett stöd till och stöttat befrielseörelserna i södra Afrika och skickat bland annat sjukvårdsmaterial som behövdes till lokalbefolkningarna. Vi har samlat in material och pengar och varit drivande i den stora bojkotten av Sydafrika på 1980-talet. På den tiden var det lätt att få med folk och politiker i kampen och under Palme-eran hade vi stöd av politiker på hög nivå. Idag är det på vissa sätt svårare att skapa engagemang då fienden är mer osynlig när det inte längre rör sig om apartheidregimer eller kolonialstater (förutom Västsahara där Marocko fortfarande ockuperar landet).

Idag jobbar vi därför med kampanjer och har fokus på att påverka politiker och företag. Vi har i många år drivit kampanjer som Rättvis vinhandel och Spring för frihet. Under 50 år har vi aldrig legat på is eller haft uppehåll! Mycket tack vare det nära samarbetet med Färnebo folkhögskola, som tyvärr lagt ned sin filial i Göteborg.

Metoderna har alltså varit olika genom åren liksom orättvisorna vi kämpat mot, men solidariteten och engagemanget detsamma och det är såklart värt att fira! Samtidigt är det en sorg att vi fortfarande behövs och vi hoppas att vi inte längre behöver finnas nästa gång vi fyller jämt.

Ylva Zetterlund
Göteborgs Afrikagrupp

TACK FÖR DITT ENGAGEMANG I ÅRETS VÄRLDENS BARN KAMPANJ!

Afrikagrupperna vill tacka dig som på ett eller annat sätt har bidragit till årets kampanj. Det betyder mycket för oss och ökar möjligheterna att kunna fortsätta stötta våra partnerorganisationer som arbetar med barn och ungas rätt till hälsa, skola och trygghet.

STÄRK UNGAS RÄTTIGHETER

RUNT OM I VÄRLDEN

Ge fler tjejer möjlighet att bestämma över sina kroppar

I Moçambique riskerar flickor att utsättas för sexuella övergrepp i skolan och tvångsäktenskap och tonårsgraviteter är ett utbrett problem. Med stöd från insamlingen Världens Barn driver Afrikagruppernas partnerorganisation tjejklubbar som stärker ungas självkänsla och ger dem kunskap om sina rättigheter.

Vill du vara med och göra skillnad för barn och unga i världen?

Starta din egen digitala insamling på
bossan.varldensbarn.se

 Världens Barn
Radiohjälpen 90 1950-6

MAKT OCH RESURSER DÄR DE HÖR HEMMA!

Afrikagrupperna är en solidaritetsorganisation som arbetar för en rättvis värld där alla människor har lika rättigheter och möjligheter att påverka sin vardag och framtid.

Vårt arbete utgår från de människor vars rättigheter kränks. De vet vad som måste göras och vilket stöd som behövs. Allt sker i samarbete med lokala partnerorganisationer som är på plats i samhällena, i de fem länder då vi verkar: Angola, Moçambique, Namibia, Sydafrika och Zimbabwe. Tillsammans flyttar vi steg för steg makten dit där den hör hemma - hos de enskilda människorna och hos lokalsamhällena.

Vi har tre fokusområden: SRHR, Mat och markrättigheter samt Naturresurser, företag och mänskliga rättigheter. Vi stödjer även kampen för ett fritt Västsahara. Afrikagrupperna är en medlemsorganisation med lokalgrupper över hela Sverige.

Stöd vårt viktiga arbete genom att ge en gåva, PG 90 03 37-7 eller Swisha till 90 03 37 7. Ditt bidrag förändrar liv!

 [instagram.com/afrikagrupperna](https://www.instagram.com/afrikagrupperna)

 twitter.com/afrikagrupperna

 facebook.com/afrikagrupperna